

אשית עצות בנפשי

שיעורים ושיחות
ממורינו ראש
הישיבה שליט"א

ק"מ
שנה ג'

פרשת חוקת
תשפ"ו

ליל שישי פרשת
חוקת תשפ"ה

שו"ת עם בחורי הישיבה

לשמיעת השיעורים
קול ברסלב: 079-70-400-66

- פנימי -

יוצא לאור על ידי תלמודי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: USHISEB@GMAIL.COM

ליל שישי פרשת חוקת תשפ"ה

זוכים על ידי זה להיות יראי השם, רבינו הקדוש בספריו מביא לנו עצות נפלאות, וכשמתפללים לקיים את העצות של רבינו פתאום מתחילים להרגיש את הקב"ה, אנשים מסתובבים כאן בעולם עם כל מיני דמיונות ומחשבות של הבל, אחד רוצה כסף ואחד רוצה כבוד ואחד רוצה את שניהם ואחד רוצה משהו אחר, ברגע שמתחילים ללמוד את ספרי רבינו מתחילים לרצות משהו אחר לגמרי, רוצים להיות יראי השם, מתחילים לכסוף ולהתגעגע להקב"ה, ומתחילים לחשוב על התכלית, מבינים שאנחנו כאן רק לזמן קצר מאוד.

לדבר מהתכלית

אני זוכר שבתחילת ההתקרבות כשהגעתי לשיעורים של מוהרא"ש, כשהתחיל לדבר מ'יום המיתה', פחד גדול אחז אותי, כי לא שמעתי קודם לכן שמדברים מזה, אבל מוהרא"ש אמר את האמת הפשוטה ביותר, שעוד מעט יגיע זמן ונצטרך להחזיר את הנשמה וליתן דין וחשבון, ואני חשבתי לעצמי: למה הוא מדבר מזה, הרי משיח בוודאי יבוא עוד מעט, עד שמוהרא"ש אמר שגם אם משיח יגיע כולנו נמות ונצטרך ליתן דין וחשבון, שום עצה לא תעזור לנו אם לא נכין את עצמינו כראוי, ולכן אנחנו נדבר מרבינו ומעצותיו, כפי שרבינו אמר שפעל אצל הקב"ה שאם ידבר ממנו יתעוררו לתשובה.

להיות אצל רבינו בהתחדשות

חסדי השם שאנו זוכים שוב להתאסף ולדבר ולשנן העצות של רבינו הקדוש, רבינו אומר שצריך כל הזמן להיות שוב ושוב בהתחדשות, אי אפשר להישאר אצל רבינו בלי התחדשות, אי אפשר להגיד אני כבר יודע מה העצות שיגידו היום בשיעור וכו', אלא צריך להתחדש, ואיך אפשר להתחדש, בשלמא מקורב חדש הוא באמת חדש והוא שומע לראשונה את העצות, אבל איך אנחנו יכולים להתחדש, התשובה היא שאנו יכולים להתחדש רק על ידי תפילה, נבקש מהקב"ה: רבש"ע תעזור לנו להתחדש אצל רבינו, שנרגיש טעם טוב בכל העצות של רבינו, שלא נהיה זקנים, כפי מה שרבינו אמר [שיחות הר"ן שיחה נ"א]: זקן אינו טוב, לא חסיד זקן ולא צדיק זקן. ולכן נבקש מהקב"ה שנזכה להתחדש, ולשמוע את העצות בהתחדשות.

ספרי רבינו ותלמידיו מביאים לתכלית

רבינו אמר [חיי מוהר"ן סי' שנ"ח]: עם כל שיחה שאני מדבר איתכם יכולים להיות על ידה איש כשר ואפילו צדיק גמור. ר' נתן מוסיף בשיחה זו ואומר: וגם אפילו עכשיו כשלומדים את דבריו הקדושים יש להם גם כן כח לעורר להשם יתברך לזכות לדרכי ד' באמת. אברכים יכולים לראות על עצמם אם יקבעו לעצמם שיעור בשיחות הר"ן, או בחיי מוהר"ן או בליקוטי מוהר"ן, הם

ויצטרך להשתמש בזה, כפי שרבינו מספר בתחילת הסיפור של שבעה הבעטלערס, שהמלך העביר את מלכותו לבנו ואמר לו שהוא חוזה בכוכבים שיום אחד הוא יעבור ממלכותו, והוא מבקש ממנו שימשיך להיות בשמחה אף כשיעבור ממלכותו, ורבינו בא להגיד לנו בזה, שאצל כל אחד יש תקופות טובות שהוא מרגיש כמו מלך, הוא זכה והתחתן, הוא זכה ונולד לו ילד, החיים על מי מנוחות, אבל יש ימים שהאדם מרגיש שהוא ירד ממלכותו, והקב"ה מבקש מאיתנו להמשיך להיות בשמחה גם כשמקבלים איזה מכה מן השמים ומרגישים שיורדים מהמלכות, אצל אומות העולם כשקורה להם משהו הם מקללים, אבל יהודי מיד אומר 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', חוקה גזירה היא מלפני, בלי שום חשבונות, הקב"ה אמר להניח תפילין ולהתפלל ולשמור על ההלכות בלי להבין כלום.

חוקה גזירה – כך אמר הקב"ה

אני זוכר שכשלמדתי בכולל ולמדתי את ההוראה, הביא אברך אחד ספר מאחד המחקרים בהלכות יו"ד חלק ב', והוא הביא שם שהוא מצא קבוצה גדולה אצל אומות העולם ששומרים על ההלכות האלו, כי הם הבינו שרק כך הכי בריא לחיות, ועל כל דבר ודבר היה להם מחקר שלם, אני עד היום מתחרט על זה שהסתכלתי שם, כי אני לא צריך שום ראייה לדברי התורה, הקב"ה אמר לשמור על ההלכות ולכן אני שומר על ההלכות, בלי שום טעם וסיבה, ילדים קטנים בוודאי צריך לחנך בהתחלה על ידי יראת העונש, מלמדים חייבים לדבר עם הילדים משכר ועונש, מגיהנום וגן עדן, כפי שרבינו אומר [שיחות הר"ן שיחה

לקבל גזירת ד' בדומיה

התורה הקדושה אומרת השבוע 'זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמר', וברש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לאמר מה מצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתוב חוקה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. כשהאדם מתקרב אל הכהן אל הצדיק, והצדיק מזה על האדם את אפר הפרה אדומה, מגיע האדם לנקודה חשובה זו, שיבין שהכל מהקב"ה, גזירה היא מלפני, חז"ל מספרים [עבודה זרה טז:] על ר' אליעזר שתפסו אותו לומד תורה, ושאל אותו ההגמון, זקן כמותך יעסוק בדברים בטלים הללו, ענה לו ר' אליעזר 'נאמן עלי הדיין', והכוונה היתה שהוא מקבל את גזירת הקב"ה באהבה והקב"ה נאמן אצלו שלא יעשה שום רע לחינם, ואותו שר חשב שהוא מצדיק את השר, ולכן פטר אותו בשלום על זה שהודה לו, אמר לו ר' עקיבא, רבי האם אני יכול לומר לך איזה דבר, אמר לו ר' אליעזר שיאמר, אמר לו ר' עקיבא שמא היתה לך הנאה ממינות פעם אחת ולכן נגזרה עליך גזירה זו [ונתבטלה על ידי שאמר נאמן עלי הדיין], ונזכר ר' אליעזר שאכן נהנה פעם מדרשה אחת שלהם, ומבארים הראשונים שאף שנגזר עליו למיתה על הנאה זו, מכל מקום ברגע שקיבל עליו גזר דין שמים באהבה ואמר 'נאמן עלי הדיין', נתבטלו הימנו כל הדינים.

להיות שמח תמיד

את הדברים האלו צריך להכניס בילדים, שישמעו בבית ובתלמוד תורה כל הזמן, שהכל עושה הקב"ה, וכל מה שעושה הכל לטובה, ואנחנו לא יודעים מתי הילד יגדל

למקומות הראשונים במלכות, ומה יעשה מי שלא יכול כל כך ללמוד בעיון ולדעת כל כך הרבה, אצל רבינו כמה שאתה יותר פשוט ויותר תמים אתה יותר קרוב לרבינו, רבינו נותן שם דוגמא לתמימות כגון זמירות שבת, הרי כל אחד ואחד יכול לשיר קצת זמירות לשבת, וכל אחד יכול לקיים את דברי הרבינו להיות ב'עיקר היהדות', אברך מתיישב בביתו בליל שבת אחרי התפילה, אין לו כח והוא כבר רוצה לאכול, והוא קודם שר כמה דקות שלום עליכם, רבון העולמים, אשת חיל, ועושה קידוש, ונוטל ידיו אוכל דגים, ואח"כ ממשיך לשיר בפשיטות אזמר בשבחין, כל מקדש, מנוחה ושמחה, מה ידידות, אומר לו רבינו שהוא עושה את עיקר היהדות, ואותו דבר זה בשבת בבוקר ובסעודה שלישית.

עבירות מביאין חכמות יתירות

כשאדם מתחיל לחטוא הוא נופל לחכמות כפי שרבינו כותב בספר המידות 'הפשע של אדם מכניס כפירות לאדם', כשהאברך לא שומר על עיניו יש לו חכמות והוא מתחיל לחשוב: מי אומר שמה שהצדיק אומר זה בדיוק כך, וכך הוא מתחיל לחשוב כל מיני חכמות ומחשבות, והמחשבות האלו התחילו על ידי 'פשע', ולכן רואים שילדים מאוד תמימים, הם מקבלים כל מה שהמלמד אומר, כי הם לא נופלים לעבירות, וכדאי לצאת מכל החכמות האלו חייבים ללכת לכהן, לצדיק, והצדיק מטהר את האדם מהעבירות ומוציא ממנו את כל החכמות ומחזיר לו את התמימות, ולכן חייבים לקבוע שיעורים בספרי רבינו, גם אם בהתחלה לא מבינים כל כך, בכל זאת יש להמשיך וללמוד את

ה': שאי אפשר לעבוד את ד' בתחילה בלי יראת העונש. רק אחרי שהילד יגדל יוכלו להגיד לו שצריך לשמור על התורה כי הקב"ה אמר, היום היתה לי אסיפה עם הדיין איך להעמיד כמה דברים בענייני הלכה, והגענו למסקנא שברגע שמתחילים לתת טעמים וסברות כל אחד יתחיל לחשוב קולות לעצמו, אנחנו צריכים לדעת שאנחנו עושים את זה כי כך הקב"ה אמר, הקב"ה אמר להתנהג כך וכך, השטן ואומות העולם מסתובבים בתוך המוח של כל אחד ואחד, והאדם מתחיל לחשוב מה הטעם של המצוה ואולי זה לא בדיוק כך וכו', כפי שאמר ר' אברהם ב"ר נחמן שכשהאדם אינו מתבודד הוא לא צריך ספרי מחקרים כדי להגיע לידי כפירה, הוא מתחיל בעצמו לחשוב, מי אמר שזה כך, ואולי זה לא בדיוק כך, ולכן אומרת התורה זאת חוקת התורה ואומרים לנו חז"ל 'חוקה היא גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה', ואת זה משיגים רק על ידי הכהן שבא לטהר את האדם באפר פרה.

עיקר היהדות - התמימות

רש"י חוזר לאחמ"כ שוב על הרעיון של תמימות, על דברי הפסוק פרה אדומה 'תמימה' מביא רש"י את דברי ר' משה הדרשן: תמימה, על שם ישראל שהיו תמימין ונעשו בו בעלי מומין, תבוא זו ותכפר עליה ויחזרו לתמותם. הכהן מחזיר לאדם את התמימות והאמונה בהקב"ה, רבינו אומר [ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ק"ד] שעיקר היהדות הוא תמימות ופשיטות בלי שום חכמות. לכן אני תמיד אומר לבחורים שמאוד קל להיות חסיד ברסלב, כי יש מקומות שצריך שם ראש טוב ולהיות מוכשר גדול כדי להגיע

בוודאי יתוקן בסוף, יהיה מי שיהיה, ואמר מקווה מרמז על תקווה, שיש תקווה לכל מי שהולך למקווה, גם אם האדם רואה שלא נעשה ממנו כלום, והוא ממשיך להיות אותו שפל ונבזה, אם רק ימשיך ללכת כל יום למקווה הוא יראה שיזכה לתיקונים גדולים.

יש לדבר גם אל מי שנראה כסלע

התורה אומרת בפרשתינו ודברתם אל הסלע וגו' ויאמר ד' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני וגו', וברש"י אילו דברתם אל הסלע והוציא מים, הייתי מקודש לעיני העדה, כי היו אומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דיבורו של הקב"ה, קל וחומר אנו. רש"י מלמד אותנו כאן שהחטא היה שלא דיברו אל האבן, כי אפשר לדבר גם אל האבן, גם מי שנראה כמו אבן וחושבים שהוא לא שומע כלום ולא מבין כלום, גם אליו אפשר לדבר, יש לכל אחד ואחד לקחת מוסר לעצמו מדברים אלו, ובפרטיות לכל מי שיש לו עסק עם אנשים, כמו מלמדים וגבאים, ובאמת כל אחד הוא מלמד בתוך ביתו, ויש ללמוד מזה שימשיך האדם לדבר אל הילד שוב ושוב אף שנראה לו שהילד כמו אבן ולא שומע כלום.

לא להרביץ לילדים

ר' נתן היה מספר תמיד לרבינו כל מה שעבר עליו כדי לדעת אם עשה כהוגן, ופעם אחת הגיע ר' נתן לרבינו וסיפר שבשבת הביא לביתו אורח שהיה לבוש בבגדים מזוהמים וריח רע יצא ממנו, וסיפר ר' נתן שבנו הקטן יצא מהשולחן

השיחות של רבינו, ולבוא לבית מדרשו של רבינו כד לשמוע קצת חיזוק מדברי רבינו, כדי שנוכל לחזור לתמימות.

להאמין בתיקוני הצדיק

רבינו אומר [ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ב] 'אם אתה מאמין שיכולים לקלקל תאמין שיכולים לתקן'. אנשים נפלו לעבירה ומסתובבים ממורמרים ולא חושבים שיש להם דרך לחזור, אבל רבינו אומר שחייבים להאמין שיכולים לתקן, ורבינו נתן לנו את התיקון, ה'תיקון הכללי', ורבינו אמר [שיחות הר"ן שיחה קמ"א] שאע"פ שקל מאוד לומר עשרה מזמורי תהלים, אבל אחרי שהוא תיקן לומר זאת יהיה קשה מאוד לאנשים לומר זאת. בישיבה תיקן מוהרא"ש שיאמרו תיקון הכללי אחרי שחרית, לא כדאי לרוץ מיד אחרי שחרית לעבודה לפני שאומרים את תיקון הכללי, ורבינו אמר שהתיקון הראשון זה מקווה, ב"ה אכשר דרא ולא צריך היום לשבור את הקרח או ללכת למים קרים או מלוכלכים, ב"ה המקוואות מאוד יפים, צריך ללכת למקווה כפי שהצדיק אמר בלי חכמות, גם אם אני לא מבין בדיוק מה קשור המקווה לתיקון שלי, אבל אם הצדיק אמר אני אעשה את זה, כמו שהכהן מזה אפר פרה אדומה ומטהר בתמימות אף שלא מבינים איך אפר פרה מטהר את האדם, כשבני ישראל היו בתמימות ונעשו בעלי מומין, דהיינו שחשבו שהם מבינים יותר טוב, כמו עץ ארז, שהתחילו להתגאות ולחשוב שמבינים יותר טוב, מגיע הכהן ומזה מי פרה וחוזרים לתמימות, לכן נלך כל בוקר למקווה בתמימות גם אם מאוד ממהרים, ר' נתן הבטיח שמי שילך מקווה למען הקב"ה, כי רוצה להיטהר, הוא

בעיה מסויימת ולכן הרביץ לו על הבעיה שיש לו, מהיום תהיה לו בעיה נוספת כי הרביצו לו, העצה היא לדבר עם הילד, ואם אין לך סבלנות לדבר זו הבעיה שלך, עבודת החינוך היא עבודה קשה, צריך לדבר ולדבר, האברך עובד קשה כל היום, ובסוף היום אף רואה שלא עשה מזה כסף, וכשמגיע הביתה והוא רואה שכל הבית מבולגן, אין לו כח לכלום, אבל חובתו לדבר אל הילדים שוב ושוב, ולהגיד להם להיכנס למיטה, ושוב להיכנס למיטה, ודברתם אל הסלע, לדבר איתם.

תפילה ולא תרופות

יש עצה נוספת לחינוך הילדים, העצה של רבינו, התבודדות, להתחנן ולבקש מהקב"ה: רבש"ע אני לא יודע איך לחנך אותם, אני לא מוצא דרך לטפל בהם, רבש"ע תעזור לי. אבל ח"ו לשבור מקלות על הילד, אולי כעת אתה יותר חזק והוא מפחד ממך והוא נכנס למיטה בגלל זה, אבל זה לא חינוך, ולהעמיס את הילד עם תרופות זה גם לא חינוך, אני יודע שבענין זה של תרופות כמעט כולם חולקים עלי, ורוב המומחים אומרים כמעט על כל ילד שיש לתת לו תרופות, אבל זה מעניין לדעת מה היה קורה אם היו אומרים את זה גם על הילדים שלהם, כשהמנהל מתקשר ואומר שצריך לתת לבן שלך תרופות, תשאל אותו אם זה היה הבן שלו האם הוא גם היה נותן לו תרופות, ואני מאמין שעוד מעט תמצא את החכם הזה שיענה לך 'כן, גם לבן שלי אני נותן', ואין לך אפשרות לריב עם המוסדות כי הם יזרקו את הילדים שלך מהמוסדות, העצה היא לסובב אותם קצת, מותר לשנות מפני דרכי שלום, תגיד לו שקבעת תור אצל רופא גדול שבוודאי

ולא הסכים לשבת יחד עם איש תמהוני זה, ור' נתן יצא לבנו ונתן לו סטירה על כך, ואמר לו רבינו על כך: וכי סוטרים לילד? ועוד תחפש לך מהיום והלאה אורחים שאפשר לדבר איתם ולא אנשים כאלו. יש לזה מקור בפתחי תשובה בהלכות צדקה שאין לרחם על אנשים כאלו, ואני זוכר שאצל סבא שלי הגה"ק מקארלסבורג זצ"ל שהיה אצלו קומה שלימה למטה של הכנסת אורחים, אף אנשים שהיו קצת תימהוניים ישנו שם, היום מסגירים אנשים כאלו אחרי סורג ובריח, אבל לפעמים היו אנשים שהיו כה תמהונים ומוזרים שסבא שלי אמר לא להכניס אותם, ואני הייתי ילד קטן וריחמתי עליהם ורציתי להביא להם אוכל מסבתא שלי, וסבא שלי אמר לי שזו לא מצווה, ולא הבנתי למה, רק אחרי שנים כששמעתי את דברי רבינו הבנתי, רבינו רצה שר' נתן יכניס אנשים שיוכל לדבר איתם בעבודת השם, על כל פנים רבינו אמר לו שלא סוטרים לילד, עם הילד מדברים.

לדבר בסבלנות ולא להרביץ

אני לא רוצה שהאבא יהיה עכשיו מלא טענות על המלמד שהרביץ לבנו, כי האבא עצמו הרביץ לבנו ושלשום כשהיה עצבני עליו, במדרש כתוב [מדרש משלי] על הפסוק חושך שבטו שונא בנו, הרי נוהג שבעולם שאם אדם אומר לחבירו 'פלוני הכה את בנך', הוא יורד עמו לחייו. כי כך דרכו של אדם, אם מישהו נוגע בבנו הוא יצעק עליו, אבל הוא בעצמו מרביץ בלי שום חשבון, ולכן אני לא רוצה שהאבא יקח את הדרשה רק לגבי המלמדים, אלא יקח את הדרשה לעצמו, וידע שלהרביץ לא עוזר, ואם עד עכשיו היה לילד שלו

את הבית, אז תחנך אותו ותלמד אותו איך עושים את זה, אפשר ח"ו להגיע לידי סכנה אם מרביצים לילדים, היה לי פעם סיפור עם אחד המלמדים שהוא לא כל כך הסתדר עם הילדים הקטנים בכיתתו, ושאלתי אותו אם הוא נותן לפעמים איזה סטירה קטנה על היד, הוא אמר לי שהוא לא נוגע בילדים, כי הוא מכיר את עצמו והוא יודע שהוא יצא משליטה והוא יכול להגיע לידי סכנה, ולכן הוא יגיד שוב ושוב, ויעדיף לבקש עזרה מהמנהל או ממני ולא יגע בילדים, מאוד נהניתי ממנו, שהוא מכיר את עצמו ויודע שאם הוא נכנס לכעס הוא מאבד את העשתונות ולכן הוא לא נכנס לזה, לפעמים צריך להסריט בן אדם איך הוא נראה כשכועס על אשתו, הוא פשוט מאבד את השכל, הוא צועק, ואומרים לו, הרי אנשים שומעים בחוץ, ואז הוא פותח עוד יותר את החלונות וצועק עוד יותר ואומר 'שכולם ישמעו', כי כשהוא בכעס הוא כל כך עמוק בכעסו ולא שולט על זה.

לכבד את האשה

והעצה להינצל מכעס הוא רק על ידי העצה של רבינו, להתבודד על זה ולבקש רבש"ע תעזור לי להינצל מכעס, רבש"ע תרחם עלי, רבש"ע אני רוצה לזכור תמיד שאתה עושה את הכל, וזה לא פלוני ולא אלמוני, מישהו סיפר לי שהוא קנה אתמול דבר מאוד יקר לאשתו ומיד ביום הראשון היא עשתה טעות וזה נפל ונשבר לרסיסים, שאלתי אותו, ומה עשית, הוא אמר שצעק עליה 'מה עשית, למה לא שמרת', אמרתי לו, ומה היית עושה אם זה היה קורה אצלך, וחוץ מזה, על אשה לא צועקים, חס וחלילה לצעוק על האשה, ר' אברהם ב"ר נחמן שמע פעם איך שאחד צועק על

ירשום לו תרופות.

ארבעת הרופאים

יש לנו רופאים מאוד גדולים שיכולים לעזור לנו, היה פעם אברך שבכה במכתב למוהרא"ש על זה שאבחנו אותו במחלה נוראה, מוהרא"ש כותב לו שיש לנו ארבעה רופאים מאוד גדולים שיכולים לעזור לו: ד"ר פלדמן [איש שדה], ד"ר לרנר [לימוד], ד"ר פרייליך [שמח], ד"ר ווסרמן [איש מים], ד"ר פלדמן מרמז על התבודדות, ד"ר לרנר מרמז על תורה, הוא גובה סכום יפה, הוא לוקח ששים דקות עבור שעה... אם מתיישבים שעה עם גמרא ומשניות מתרפאים, ד"ר פרייליך עוזר להכל, כי רבינו אומר בספר המידות 'מי שהוא שמח תמיד מצליח', ועל ידי שמחה מצליחים עם הכל, עם הילדים ועם האשה ועם כל דבר, ד"ר ווסרמן זה המקווה, המקווה מטהרת ומקדשת, רבינו אומר בספר המידות שעל ידי המקווה יש המתקת הדינים, דכל פעם שהאדם חוטא ופוגם הוא מוסיף עוד שכבת בוץ על נשמתו, ובכל הליכה למקווה המקווה מורידה עוד ועוד בוץ.

לחנך ולא לאבד עשתונות

כמוכן שילדים קטנים צריך לחנך, ונותנים סטירה קטנה על היד שיצייתו להורים, אבל ח"ו להרביץ מכות חזקות, וכשהאבא מרביץ מכעס הוא מתחיל לקבל רגשות אשמה שאולי זה לא נכון, ואז הוא מיד משכנע את עצמו, הרי זו חובתי לחנך את הילד, ומיד הוא מוסיף לו עוד סטירה חזקה ועוד סטירה, שומו שמים, מה כבר הילד עשה, הוא לא ציית והוא לא סידר

הנחת תפילין, ויגיד שאם הוא כבר נכשל ואכל פיצה, גם לא יקרה כלום אם לא יניח תפילין יום אחד, כי שני האיסורים שווים, אני שומע את זה מאברכים ובחורים, אני מקבל המון מכתבים על זה, מוהרא"ש היה אומר שהיום אין כזה דבר 'מזיד', כי אנשים משוכנעים שאין להם תקווה והם כבר נפלו כל כך עמוק, הם כל כך שבורים ובטוחים שהם רשעים גמורים, לפעמים הסיבה היא שאין להם אמונה מספיק חזקה, הם לא מבינים מה ההבדל אם כן שמרתי שבת או לא שמרתי שבת, אף אחד לא אמר להם את הדיבורים הפשוטים שהקב"ה מצפה מכל אחד שישמור שבת, הקב"ה נמצא כאן והוא רואה הכל והוא אומר שחייבים לשמור שבת.

אם אומרים דברים של הקב"ה הם מתקבלים

הצדיקים אמרו שיש הבטחה, שמי שאומר לבנו דיבורים של הקב"ה, הם בוודאי ישמעו ויקבלו, כפי שהתורה אומרת שהקב"ה אמר למשה רבינו שילך לומר לבני ישראל שצריכים לקבל את התורה, ולכאורה איך יקבלו את התורה, איך פתאום מגיעים למישהו ואומרים לו מהיום תשמור שבת ואל תעשה את זה ואת זה, למה שבני ישראל יקשיבו למשה רבינו ויקבלו על עצמם פתאום תרי"ג מצוות, אחרי שנים ארוכות שלא חיו על פי התורה, ותירצו הצדיקים שברגע שמשה רבינו אמר לבני ישראל את דברי הקב"ה, יש הבטחה שהדברים יתקבלו, ולכן כשאומרים לילדים דברים בשם הקב"ה, הדברים בוודאי יתקבלו, אולי זה לוקח קצת זמן, אבל בסוף הדברים יכנסו אל הלב.

אשתו, גער בו ר' אברהם ואמר לו: וכי כך מתנהג חסיד ברסלב. מצד אחד אני נראה לכם אברך חסידי עם כל הלבוש, ומצד שני אתם אומרים לעצמכם שאני קצת מודרני כי אני מדבר משלום בית, ואולי אתם חושבים שאני משובש קצת, יום כך ויום כך, אני רוצה שתדעו ש'שלום בית' זה יסוד היסודות של קדושה, לא צועקים על אשה, רבינו הזהיר אותנו על כך, כמבואר בשיחות הר"ן [שיחה רס"ד], שהזהיר אותנו לכבד ולייקר את הנשים שכל כך סובלים צער מילדיהם, כאשר ידוע לכל עוצם מכאובם. ואם היא רוצה שתקח אותה לאיזה מקום, אל תגיד לה 'אני לא נהג המונית שלך', אז הנהג של מי אתה, למה כשחבר מבקש ממך שאשתו צריכה נסיעה אתה מוכן לרוץ לעזור, וכשאשתך מבקשת ממך אתה אומר שאתה מאוד עסוק, אתה ממש עסוק בלדבר דיבורי הבל עם החברים בבית מדרש.

לדבר דיבורים של הקב"ה בלי תוספות

וכשמדברים אל הילדים ורוצים שהדיבורים יכנסו ללבם, צריך לדבר איתם דיבורים אמיתיים, דיבורים של הקב"ה, אי אפשר לדבר איתם מדברים שהומצאו, אם אתה המצאת שיטה חדשה בעבודת השם הוא לא יקלוט את זה, אם אתה המצאת שאסור לבחור לאכול פיצה, הוא לא יקבל את זה, כי רק דיבורי אמת מתקבלים, אם היית אומר לו: כשאתה אוכל פיצה, תשב, ותעשה ברכה ראשונה ואחרונה, ותלבש בגדים ראויים לברכה, הוא היה מקבל את זה, אבל אם תגיד לו שאסור לאכול פיצה ואסור ללכת עם משקפיים בלי מסגרת ועוד דברים כגון זה, הוא יניח באותו מדף את החיוב של

ולאבותינו ונצעק אל ד' וישמע קולנו, וברש"י וישמע קולנו בברכה שבירכנו אבינו הקול קול יעקב שאנו צועקים ונענים. משה רבינו שלח לומר למלך אדום, דע לך שאנו קיבלנו ברכה מיצחק אבינו שעל כל צרה שרק תבוא עלינו, אם נתפלל ונצעק אל ד', אנו ניוושע, ואח"כ אומרת התורה 'ויאמר אליו אדום לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך', וברש"י, אתם מתגאים בקול שהוריש לכם אביכם כשאמרתם ונצעק אל ד' וישמע קולנו, אני אצא עליכם במה שהוריש לנו אבינו 'ועל חרבך תחיה'. רש"י מלמד לנו את כל ההבדל של היהודי מול הגוי, כל הכח של היהודי זה התפילה, אם אברך רואה שאין לו פרנסה, ולא יודע מה לעשות, העצה היא רק תפילה, קיבלתי השבוע שאלה מאברך ששאל האם מותר לו לדווח שהבנים שלו חולים ויקבל עליהם עזרה ממשלתית, אמרתי לו למה אתה לא מדווח על עצמך שאתה חולה, כמו שכל הגויים עושים על עצמם כאן בקצה העיר, אנשים צעירים הולכים עם מקלות עזרה כאילו שהם חולים, אבל אתה מבין שאתה לא רוצה להיות כמו חולה, אז אל תעשה את זה על הילדים שלך, ואם אין לך פרנסה, יש לי עצה בשבילך, אתה לא צריך להשתמש עם העצות של הגויים, יש לנו את העצה שהוריש לנו יצחק אבינו, ונצעק אל ד' וישמע קולנו, תבקש מהקב"ה על פרנסה.

התבודדות עצה לפרנסה

כאן בקרית ברסלב זה מאוד קל להתבודד, אפשר לצאת בין העצים, לא צריך ללכת רחוק, אני יכול לצאת מאחורי הבית שלי ואני ביער, אפילו אם אני רק יוצא למרפסת שבתוך הבית, אני בתוך

לעשות אורח טובה ושמחה בשבת

כשעושים שולחן שבת והילדים מתחילים לריב זה עם זה ולא מקשיבים כלום, יש עצה אחת ויחידה, רק העצה של תפילה ובקשה תעזור, צריך לבקש: רבש"ע תעשה אורח טובה אצלי בבית, רבש"ע תעזור לי שיהיה שמח אצלי בשבת, שאני אהיה בשמחה, שהילדים יהיו בשמחה, שאשתי תהיה בשמחה, שלא יפריעו לי המריבות של הילדים. כשר' נתן הגיע לרבינו הוא היה נוהג להיות בשבת מאוד ברצינות, ורבינו שאל אותו האם אתה שמח בשבת, ענה ר' נתן שלפעמים הוא גם ביראה שקורין פרו"ם, אמר לו רבינו שבשבת צריך להיות רק בשמחה [כמבואר בשיחות הר"ן שיחה קנ"ה]. ומקובל שמשיחה זו שרבינו אמר לו, לא שר יותר ר' נתן בשבת שום שיר של התעוררות ושברון לב, רק שירי שמחה, יש אנשים שנוהגים שעד שמתחילים לאכול את הסעודה הם מאוד ברצינות... ורק אחרי קידוש ומתחילים לאכול קצת הם מסכימים להיות בשמחה, אנחנו צריכים להיות בשמחה מיד בהתחלה, ואם האבא שמח, הוא יראה שהאשה שמחה, וכל הילדים שמחים, ואם האבא ברצינות והוא מתחיל לצעוק, כל השולחן שבת בסכנה, כשהתקרבת למוהרא"ש היה ענין זה מהדברים הקשים ביותר, לא הבנתי איך אפשר להיות בשמחה בשבת, הרי זה זמן רציני וקדוש, ועד היום אני מתפלל על זה בכל שבוע, שאזכה להיות בשמחה בשבת.

כח התפילה של כל יהודי

התורה אומרת השבוע וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל וגו' וירעו לנו מצרים

תפילה'. רבינו אומר [שיחות הר"ן שיחה ל"א] שיש להזדרז להתפלל מיד בבוקר, כמה שיותר מוקדם שיכול, כי התפילה כל כך יקרה ואם לא יזדרז ויתחיל לדחותה מי יודע אם יזכה אח"כ להתפלל. אתם צריכים לדעת שבבוקר אין משרד, ואין מוסך לרכב, ואין כלום, הדבר הראשון זה תפילה, רק אחרי זה היום מתחיל, לפעמים אני רואה אברכים מתפללים אחרי חצות, ואני רוצה להגיד להם שזה חילול השם, זה נכון שאני לא יכול להגיד על מי שעומד עם טלית ותפילין שזה חילול השם, אבל אני לא מביין איך עושים דבר כזה נגד השולחן ערוך, אי אפשר לעקור הלכה מפורשת בשו"ע, ונפסק שאסור להתפלל אחרי חצות, אברך מגיע להתפלל בחצות ואחרי זה הוא בוכה שאין לו פרנסה, אם היה קם להתפלל מוקדם הוא היה מוצא פרנסה, כפי שאומרים בשם אחד האדמורי"ם שהסגולה של יום שלישי פרשת בשלח לומר את פרשת המן זה רק אם אומרים עד זה עד שמונה בבוקר, אחרי זה צריך לצאת לעבוד.

היהדות היא תפילה

לפני שהתקרבותי למוהרא"ש ולא קיבלתי את השכל של הצדיקים, הייתי מסתכל על כל האנשים שמגיעים בכל בוקר להתפלל במנין ויוצאים לעבודה, שהם היהודים החלשים, ואילו אנחנו האברכים החסידים שככה מדברים כמה שעות לפני התפילה... אנחנו היהודים האמיתיים, אבל אחרי שקיבלתי קצת שכל מהדרשות של מוהרא"ש הבנתי כמה הראש שלי היה רקוב, הרי הם היהודים האמיתיים, שקמים בכל בוקר ורצים להתפלל במנין, אין משהו יותר קדוש מזה, וכי בגלל שיש לי בגדי

היער ואני יכול להתבודד שם, ושם אפשר לבקש על פרנסה, בפרט כעת כשאנו מתקרבים לנסיעה לרבינו על ראש השנה, והכרטיסים עולים הרבה כסף, ואם נוסעים עם כמה ילדים קטנים, זה מגיע לעשרת אלפים דולר, אני נוסע עם עוד חמשה ילדים קטנים, חוץ מהנשואים שנוסעים ב"ה, וזה עולה לי הרבה כסף ברוך השם, ואחרי זה צריך לשלם את המיטות, והנסיעות פנים, ומאיפה משיגים את הכסף הזה, יוצאים להתבודדות ואומרים: רבש"ע אני צריך נס כי אני צריך לנסוע לרבינו, ואם אתה עוד לא יכול לחשוב על ראש השנה כי אתה תקוע עם המשכנתא והשכירות שאין לך מאיפה לשלם, תצא החוצה ותתבודד ותגיד: רבש"ע אני צריך נס, אני לא יודע מאיפה לשלם, ואם אתה לא גר בקרית ברסלב, תתבודד איפה שאתה יכול, תיכנס לרכב ותסע למקום שקט ותתבודד ברכב, ותגיד רבש"ע אני חייב נס אין לי פרנסה, רק הקב"ה יכול לעזור לך, חז"ל אומרים שהעניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו, כשאין כסף לאדם הוא משתבש לגמרי, ולכן צריך לבכות מהקב"ה לזכות לפרנסה ועל ידי זה יש דעת ויש שלום בית ויש הכל.

להתפלל במנין – סגולה לפרנסה

יש סגולה טובה לפרנסה בשפע, לבוא 3 פעמים ביום להתפלל במנין, מוהרא"ש היה אומר שמי שמתפלל במנין זוכה לדבר שבמנין, אני יודע שזה דבר קשה, כי היצר הרע משגע כל יום את האדם מחדש, ואומר לו בבוקר שקודם ילך לעשות דברים אחרים ורק אחרי זה יתפלל, ואז הוא דוחה ודוחה עד שנדחה, רבינו אומר [חיי מוהר"ן סי' תפ"ז] 'הצדיקים שוגים בזה שמאחרים זמן

למטפל שלישי, ואז הוא שומע שצריך ללכת להקב"ה. ואני אומר לכם כבר עכשיו, אל תתחילו בכלל עם מטפלים, לכו מיד להקב"ה ותתחננו אליו שיהיה לכם שלום בית שיהיה לכם טוב בבית.

רבנות אני יותר ממנו, הרי הוא מגיע בבוקר להתפלל, ואחרי זה במנחה הוא שוב מגיע לבית מדרש להתפלל ושוב במעריב, והוא משתמש בברכה של יצחק אבינו הקול קול יעקב, שאנו צועקים ונענים.

לא להיות כפוי טובה להקב"ה

אנשים ל"ע נופלים בראיות אסורות, ומסתכלים על כל מיני סרטים, ולכן לא טוב להם בבית, ושוב הולכים לראות ראיות אסורות כי לא טוב להם, ואחרי שראו ראיות אסורות בוודאי לא טוב להם בבית, הרי הקב"ה עזר להם והתחננו ובמקום להודות להקב"ה ולהשקיע בשלום בית בורחים לראיות אסורות, ולא מכירים טובה להקב"ה שהביא להם את הבית, התורה מדברת השבוע מהנחשים השרפים, רש"י אומר שהנחשים האלו שורפים את האדם עם הארס שבשיניהם, כי יבוא הנחש שכל הטעמים שטועם יש בהם טעם אחד, ויפרע מכפויי טובה שיש להם מאכל אחד ויכולים להרגיש כל הטעמים. לפעמים האדם הוא כפוי טובה להקב"ה, הוא כל כך התחנן שהוא בחור רווק ורוצה להתחתן, והקב"ה עזר לו והתחתן, אסור להיות כפוי טובה, תשמור על העיניים ותלך הביתה ותדבר יפה בבית ותראה שהכל יתהפך לטובה.

לימוד התורה משהר ומזכך

ואל תשכחו ללמוד כל יום קצת תורה, קצת חומש, קצת משניות וקצת גמרא, אל תתווכח עם אף אחד על דרך הלימוד, כי עוד מעט מגיע המלאך הנורא עם אלף העיניים ויגיד לך שהולכים הביתה לעולם האמת, ואז תצטרך כל משנה ומשנה שגרסת כאן בעולם, רבינו אומר [שיחות הר"ן שיחה

התבודדות עצה לשלום בית ולרפואה

העצה של תפילה היא לא רק על פרנסה, אלא על כל דבר ודבר, לפעמים יש למישהו בעיה בבית ורואה שאשתו לא משתפת פעולה בבית, שיבכה אל ד', למדנו היום בגמרא [עבודה זרה טז.] שר' יהודה מתיר למכור לגוי בהמה שבורה, אף שאסור למכור לו בהמות, כי שבורה לא יכולה להינשא ולהביא וולדות לעבודה זרה. אותו דבר זה בנוגע בעל ואשתו, הוא צריך לדעת שהיא שבורה ולכן היא ככה מתנהגת, והעצה היא לפנות אל הקב"ה בתחנונים שיתן לה כח ושירפא את נפשה, ואם תתחיל ללכת למטפלים, אני כבר כעת אומר לך שזה לא יעזור וחבל על הזמן, אני יודע שאנשים כועסים עלי שאני אומר כך, אבל זה האמת, הייתי לאחרונה בחתונה ופגשתי שם מטפל גדול, והוא הגיע אלי ואומר לי: איך אתה לא מתבייש, איך הוצאת שיר נגד מטפלים, ואתה אומר שהמטפל עצמו לא מסתדר ויש לו חרדות בלילה, וצריך ללכת להקב"ה, הרי אנשים צריכים עזרה, אמרתי לו שבשיר אני לא מדבר על מי שצריך ללכת לעזרה וטיפול, כי מי שצריך שילך, אני מדבר על מי שכבר מסתובב חמש שנים אצל מטפלים וכבר שילם מאה אלף דולר, שיעזוב אותם וילך להקב"ה, המטפל נרגע קצת... כי קודם צריך ללכת למטפל חצי שנה שיאבחן את הבעיה, ואחרי זה צריך להיכנס לעומק של הבעיה אצל המטפל אחר, ואחרי זה

התורה מצילה מהכפירה והזוהמא

אין משהו שיותר מזכך ומנקה את נפש האדם מגמרא ומשניות, אחרי שכל הדם וכל המח התלכלך בזוהמא, אחרי שהסתכלו בסרטונים ופודקאסטים, המלאים בליצנות וכפירה וניאוף, אי אפשר יותר לחשוב מהקב"ה שמהווה ומחיה את כל העולם כולו, לא רואים כלום אחרי כל דיבורי הליצנות, אנשים מגיעים לבית מדרש בשבת עם כל הלבוש החסידי היפה, ורואים את הגליונות ושואלים מי צריך בכלל את הדברים האלו, אני יגיד לך מי צריך, אתה צריך את זה, אתה חייב את זה, רק אתה יודע כמה איבדת כל רגש לקדושה מראיות האסורות שהסתכלת עליהם כל השבוע, והדרך לצאת מכל הראיות זה רק על ידי פרקי משניות ודפי גמרא, רק ללכת קצת עם תמימות כפי שלמדנו בפרשה מפרה אדומה תמימה, ד' יעזור לנו שנוכל לקיים עצותיו של רבינו.

כ"ו], שלעתיד מלמדים את האדם את כל התורה שלמד ולא הבין ומסבירים לו שיבין. לכן אין מה להתווכח עם אף אחד על דרך הלימוד, כמובן שמי שיכול ללכת לשיעור ולקבוע חברותא זה מאוד חשוב, אבל אם אין לך שיעור וחברותא יש לך את הדרך הלימוד של רבינו ולא צריך לזה אף אחד, תקח את הגמרא בבית ותגרוס, היום יש גמרות כל כך יפות מ'עוז והדר', מנוקדות להפליא, אני לא משווק ספרים של עוז והדר אבל זה יפה, זה נכון שהרבה אנשים עדיין מתעקשים ולא רוצים לקנות גמרא עם ניקוד, אבל אני עוד זוכר שהתעקשו על משניות עם ניקוד, ואני זוכר את המערכה שניהלו נגד משנה ברורה מנוקד, והיום אי אפשר בכלל להשיג משנה ברורה בלי ניקוד, ועוד מעט כל הגמרות יהיו מנוקדים, אם תגרוס גמרא תהיה מזוכך.

***

שאלות ותשובות עם בחורי הישיבה

יום חמישי פרישת בהעלותך [שלה בארץ ישראל] תשפ"ו

לקנות ככה כל יום, לכן לא כדאי להתרגל לחיות בצורה של דברים מיותרים.

השאלה ששאלת היא שאלה קצת קשה, כי בוודאי מותר קצת להתפנק, אבל זה בטוח לא חכם לאכול כל יום דברים מפונקים ובטח שלא לקנות כל יום בכסף, כאן בישיבה יש כל יום לחם בחינם לבחורי הישיבה, ואם הבחור יתרגל כל בוקר ללכת אחרי שחרית ולקנות סנדוויץ בעשר דולר, הוא יתרגל לזה, ולאט לאט יעלה רמה ויקנה סנדוויץ בעשרים דולר, ואולי כעת יש לבחור כסף בקלות, כי אבא שלו נותן לו, וכסף שמקבלים בקלות יוצא בקלות, אבל מה יהיה עם הבחור אחרי החתונה, הרי אני רואה כמה האברכים מתייגעים על פרנסה, יש אברכים שעולים כאן בבוקר ומבקשים רשות אם יכולים ליטול ידיים ולאכול קצת לחם עם טונה.

מותר לבחור לעשות מבצע לעצמו, שאם יעבור כך וכך ימים שילך למקווה וילמד ח"י פרקים משניות ויאמר את היום תהלים, הוא יקבל גלידה, מוהרא"ש סיפר על אחד מחשובי חסידי ברסלב ר' יונה לבל ז"ל, שהיה מקפיד ללכת כל יום למקווה במסי"נ, וביום אחד בימי החורף ראה שהמים קרים מאוד, הוא הכניס רגל אחד וראה שהמים ממש קפואים וקפץ החוצה, ואמר לעצמו 'יונה אם אתה נכנס אתה מקבל ריבוע שוקולד', כמו שאנחנו מבטיחים לילדים שלנו, איגלו או שוקולד, ור' יונה ממשיך לעמוד ולא נכנס, ואז הוא אומר לעצמו 'יונה אם תיכנס תקבל שתי ריבועים של שוקולד', והוא עדיין לא נכנס, ואז הוא אמר לעצמו 'אם תיכנס תקבל

קיבלתי כמה שאלות מתלמידים חשובים כאן בישיבה, ובעז"ה נעשה מזה שיעור קצר, ואני מבקש מהבחורים שמגיעים תמיד לשאול שאלות בפרטי, שחבל ששואלים בשקט, כי הרבה פעמים יוצא מן השמים תשובות מעולות, והרבה חברים היו יכולים להחיות את עצמם עם התשובות האלו, ולכן כל מי שיש לו שאלה יפה והוא לא מתבייש לשאול ברבים כי זה לא דבר שכל כך אישי, שיעביר את המכתב למגיד שיעור ונקריא את השאלות ברבים, וכמובן שמי שיש לו שאלה שהיא מאוד אישית יכול להמשיך לשאול בצורה פרטית.

ש. ראש הישיבה מדבר הרבה נגד בזבוז מיותר של כספים על דברים מיותרים, מה נקרא דבר מיותר, אם יש לי כעת כסף אסור לי לקנות סושי?

ת. שאלה יפה, אין ספק שמותר לפעמים לפרגן איזה ממתק ודבר טוב, בן אדם צריך מזמן לזמן לקנות לעצמו איזה משהו שהוא רוצה ומסתכל על זה כדי להתאוורר קצת, אבל צריך לחיות בצורה נכונה, שזה אומר לא להתרגל לקנות באופן יומיומי מאכלים יקרים.

ואף מי שמקבל את הדברים בחינם לא כדאי לו להתרגל לזה, בא נגיד שיש ליד הבית שלך חנות סושי, ומצאת חן בעיני המוכר, והוא אומר לך שאתה יכול לאכול חינם סושי, ואתה גם מצאת חן בעיני מוכר הגלידה ואתה יכול לקבל גביע גלידה בחינם, מה יהיה כשתעבור לגור במקום אחר, ואתה כבר התרגלת לסושי וגלידה, מה תעשה אם לא יהיה לך כסף

הבחורים, שיש שם אחד שמנהיג את הקבוצה, וכולם מפחדים ממנו וסוגדים לו, זה לא נקרא חבר טוב, זה סך הכל שתלטן שמשתלט על אחרים, ומה הם כבר עושים בקבוצה, צוחקים על כולם, אומרים: תראו את השמן הזה, את השוטה הזה, את הלבן הזה, את האדום הזה, ההוא נראה כמו פרעה, והוא כמו נבוכדנצר, על כל אחד ממצויאים כינויים ושמות, זה לא נחשב לחברים, אם מפחדים מחבר זה לא חבר, חברים אמורים ליהנות אחד מהשני ולא לבטל אחד את השני ולא לפגוע אחד בשני, הכלל הראשון בחבר טוב זה שיהיו לו מידות טובות.

ואחרי זה צריך לראות שיהיה חבר עם יראת שמים, אם הוא מדבר ניבול פה יש להתרחק ממנו, וזה לא נחשב לחבר טוב, רבינו אומר בספר המידות 'מי שמדבר ניבול פה בידוע שלבו חושב מחשבות און', בן אדם שמדבר ניבול פה הוא רקוב לגמרי, צריך להסתכל על חבר איך הוא מדבר, אם הוא מדבר לא נקי, הוא לא חבר טוב, חבר טוב לא עושה ליצנות ולא מדבר על אחרים.

ש. מה עושים שבדרך הביתה מתלווה אלי בחור שצועק על אנשים ועושה לי בושות ברחוב?

ת. אני מאוד מקווה שאתם קוראים 'עצתו אמונה' כי ממש לאחרונה קיבלתי כזאת שאלה מבחור בארץ ישראל, ועניתי לו על שאלה זו בעצתו אמונה, היה לבחור הזה ממש אותה שאלה, ואמרתי לו, שצריך להיות חכם ולא ללכת איתו, צריך להתחמק ממנו בצורה חכמה, אי אפשר ללכת ברחוב עם מישהו שעושה בזיונות והוא שוכב ברחובות וצועק על אנשים דיבורי גנאי, יש להיזהר מבחורים שובבים כאלו, אין ללכת עם אנשים כאלו ברחוב, ואפשר גם להגיד לו לפני זה בישיבה: אני לא יכול ללכת איתך ברחוב, כי אתה מבזה אותי, אתה צועק על אנשים, כשתחליט ללכת רגוע אסכים ללכת איתך.

תשאלו שאלה אחרונה ואחרי זה נלך להתפלל

שלשה ריבועים', ומיד קפץ לתוך המים, וכשיצא הוא באמת פירגן לעצמו שוקולד עם קפה.

ש. מה עלי לעשות כשאני רואה שבחור אחד פוגע ודוקר בבחור אחר, ואין בכוחי לעצור את זה?

ת. אוי אבא שבשמים, אני לא אוהב את השאלה הזאת, ווי לי ששאלה כזאת נשאלת כאן בין תלמידי הישיבה, מה לעשות כשבחור רואה שבחור אחר פוגע ודוקר חבר אחר, הוא לא דוקר בחרב אלא בלשונו, כדכתיב 'חץ שחוט לשונם', והבחור ששואל אומר שלא בכוחו לעצור את זה, כי הוא מפחד שיפגעו בו בחזרה.

לא צריך לפחד, צריך להגיד מה שנכון להגיד, כשרואים מישהו פוגע בשני, צריך להגיד לו: תפסיק לפגוע, תפסיק לשפוך דם. ומי שלא מסוגל להגיד את זה, שיפנה למישהו שכן יכול להגיד את זה, לבקש מחבר אחר שהוא יותר חזק שילך לפוגע ויגיד לו שיפסיק לפגוע, או שיבקש מאחד מאנשי הצוות, התורה צועקת ואומרת 'לא תעמוד על דם רעך', אסור לעמוד מנגד כשנשפך דם רעך, אם אתה רואה מישהו פוגע בשני או מבזה אותו או מחרים אותו, אתה חייב לעצור את זה מדאורייתא.

ברוב המקרים יכול בחור בישיבה לעצור יותר את הפגיעה מאשר אחד מאנשי הצוות, כי לפעמים הבחורים חושבים שהמגיד שיעור וראש הישיבה תלושים מהעולם, הם מדור אחר ולא מבינים אותנו, אבל כשבחור אומר לחבר שלו 'תרגע כבר, תפסיק לפגוע, מה קורה איתך', זה יכול לגרום לבחור להפסיק לפגוע.

ש. מה זה חבר טוב?

ת. כבר דיברנו מזה השבוע, קודם צריך לדעת שחבר טוב לא מבטל אותך ולא מזלזל בך, לפעמים רואים אצל בחורים שהם רוצים להיות שייכים לקבוצה מסויימת בין

מנחה.

לראש ישיבה, אבל אני יודע שאני עוזר לה בזה, היא גרה בקומה שניה וקשה לה להוריד את זה.

ולא רק בבית צריך לעזור, אלא גם כשהולכים לסבא וסבתא, זה דבר מאוד לא יפה אם הולכים לסבא ולסבתא רק כדי לאכול ולישון, ולהיות שם כמו מחותן ממש, יש לומר עליך: 'הרי אתה מחותן', או כמו העם הארץ שאמר בליל פסח 'בשעה שיש מצה ומרור מחותנים לפניך', יש בחורים שיושנים אצל הסבא והסבתא, והסבתא מכינה לו אוכל והיא צריכה להוריד לו את האשפה שאכל, זה מאוד לא יפה, אם אכלת אצל סבתא שלך תנקה את הצלחת ותוריד את האשפה, זו מצוה גדולה.

לפעמים צריך לתקן איזה ידיד בבית, או דלת של ארון, או מנורה שנשרפה, לבחורים אלו עבודות קלות מאוד, וההורים לא מסתדרים עם זה חודשים ארוכים, אל תדחו את זה כשמבקשים ממכם, וגם כשלא מבקשים ממכם תעשו את זה בעצמכם, למה בישיבה אתם מתקנים את הכל, תתקנו גם בבית, ואני לא מדבר על זה שיש בידכם לעזור להורים שלכם עם כסף בענין זה, כי כך ההורים לא יצטרכו להתקשר לטכנאי ולאינסטלטור אם תעשו את זה בעצמכם, זו מצוה גדולה עד מאוד.

ש. ההורים שלי מבקשים ממני לעשות דברים בבית כמו לנקות ולסדר, ואני יודע שאם אני לא אעשה את זה, בסוף מישהו יעשה את זה, האם מותר לי להתנער מזה בצורה יפה ולנסות לברוח מזה?

• ת. אי אפשר בכלל לתאר לכם את השכר של עזרה וסיוע להורים בבית, בחורים יקרים, אני רוצה שתדעו שלא נשאר לכם הרבה הזדמנויות לעשות את זה, כי כאן בברסלב לא מחכים לגיל עשרים וחמש כדי להתחתן, וגם לא לגיל שלושים, הבחורים לומדים כאן בישיבה סך הכל שנים ספורות, ועוד מעט מתחתנים בעז"ה וכבר אין זמן ללכת להורים מתחילים לגדל ילדים, ואחרי כמה שנים רואים איך הילדים דומים לאבא לגמרי, ממש העתק הדבק, אבל ממש, פתאום תראה איך תבקש מהבן שלך עזרה, וברגע אחד הוא נעלם וברח לבית מדרש...

• זו זכות אדירה לעזור בבית, יש הרבה דברים שלכם זה מאוד קל לעשות ואתם לא קולטים שזה עושה המון, למשל להוריד את האשפה, למה אתם בורחים לבית מדרש ולא מורידים את האשפה, אני מוריד את האשפה כל פעם כשאני הולך להורים שלי, אמא שלי תמיד אומרת לי שלא אעשה את זה כי זה לא מתאים

***